

Херсонський державний університет

Схвалено
Вченою радою Херсонського
державного університету
№ 7 від 28.03.2016 р.

Затверджено
Ректор Херсонського
державного університету
В.М. Стратонов

«28» березня 2016 р.

Освітньо-наукова програма

«Філологія»

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти – доктор філософії PhD – спеціальності
035 «Філологія»

Херсон – 2016

Освітньо-наукова програма «Філологія» підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 035 «Філологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Керівник проектної групи:

Белехова Л.І., доктор філологічних наук, професор

Проектна група:

1. Олексенко В.П. – доктор філологічних наук, професор.
2. Руденко Л.М. – доктор філологічних наук, професор.
3. Тропіна Н.П. – доктор філологічних наук, професор.
4. Демецька В.В. – доктор філологічних наук, професор.
5. Битева Т.І. – доктор філологічних наук, професор.
6. Волкова С.В. – доктор філологічних наук, доцент.
7. Романова Н.В. – доктор філологічних наук, доцент.
8. Ільїнська Н.І. – доктор філологічних наук, професор.
9. Карабута О.П. – кандидат філологічних наук, доцент.
- 10.Главацька Ю.Л. – кандидат філологічних наук, доцент.
- 11.Гізер В.В. – кандидат філологічних наук, доцент.
- 12.Короткова Л.В. – кандидат філологічних наук, доцент.
- 13.Штепенко О.Г. – кандидат філологічних наук, доцент.

Рецензенти:

1. Ніконова В.Г – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету

2. Мацапура В.І. – доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка,

3. Гудманян А.Г. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології і перекладу, директор Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету

4. Городенська К.Г. – доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України.

5. Степанов Є.М. – доктор філологічних наук, професор Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова, завідувач кафедри російської мови.

Структура освітньо-наукової програми

1. Загальна характеристика
2. Зміст освітньо-наукової програми
3. Мета і завдання освітньо-наукової програми
4. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання
5. Науково-дослідницька робота аспіранта
6. Асистентська педагогічна практика
7. Проміжкова та підсумкова атестації
8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з соціологічних наук
9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів
10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури
11. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям
12. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури
13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки
14. Анотації дисциплін
15. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО- НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Херсонському державному університеті.

Фахівець рівня **доктор філософії**

галузь науки 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

освітнього рівня: **III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти**

кваліфікації: доктор філософії у галузі філологічних наук зі спеціальностей

з нормативним терміном навчання (денна форма): **чотири роки.**

Виконання освітньо-наукової програми є необхідною умовою успішної академічної підготовки фахівця кваліфікації доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

Програма встановлює:

- нормативний зміст навчання в Херсонському державному університеті, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики «доктор філософії» в галузі науки 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;
- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників аспірантури Херсонського державного університету.

2.Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

- обов'язкові навчальні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої викладацької та дослідницької діяльності;
- дисципліни за спеціальністю 035 Філологія, які полягають у забезпеченні професійного освітньо-наукового рівня;
- дисципліни вільного вибору аспіранта дозволяють отримати додаткові знання, що підвищують їхній загальноосвітній рівень і поглиблюють знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Професійна практична підготовка дозволить закріпити отримані знання щодо викладацької майстерності на практиці.

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною забезпечує відповідний освітньо-науковий рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи, разом з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою роботою забезпечують відповідний освітньо-науковий рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Професійна теоретична підготовка	1050	35
1.1.	Обов'язкові навчальні дисципліни	600	20
1.2.	Дисципліни за спеціальністю 035 Філологія	450	15
1.3.	Дисципліни вільного вибору аспіранта	270	9
3.	Науково-дослідницька робота	X	X
4.	Підготовка та захист дисертаційної роботи	X	X
5	Аспірантська практика	180	6
Разом		1500	50

Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Система знань у вигляді переліку дисциплін з мінімальною кількістю навчальних годин/кредитів їх вивчення наведено.
2. Анотація цих дисциплін, що складаються зі змістовних модулів.
3. Присвоєння кваліфікації доктор філософії у галузі філологічних наук здійснюється після складання комплексного підсумкового іспиту за фахом та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.
4. Вибіркова частина ОНП підготовки доктора філософії складається з дисциплін самостійного вибору університету та вибору аспіранта відповідно до навчального плану.

3. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії з філологічних наук є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, а також у викладацькій роботі.

Випускники програми будуть також підготовлені до роботи в міжнародних дослідницьких проектах та інституціях, до викладання філологічних дисциплін на високому сучасному рівні в університетах України та світу.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії з філологічних наук належать:

1. Поглиблення теоретичної загально-університетської та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності випускника аспірантури.
3. Здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі філології.
4. Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.
5. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.
6. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.
8. Набуття знань та практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.

4. Стиль та методи викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

У викладанні навчальних дисциплін буде застосовано проблемно-орієнтований стиль викладання та викладання, засноване на дослідженні. Проблемність у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання. А орієнтація у викладанні на дослідження стимулює аспіранта до самостійного аналітичного пошуку та наукового обґрунтування відповідей на проблемні питання.

Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми. Важливою формою роботи є наукові диспути в аудиторії, на яких відпрацьовуються вміння аргументовано формулювати точку зору на дискусійні наукові питання, розкривати суперечності у знанні та у процесах пізнання.

Загальнонаукові та власне методи філологічного аналізу тексту, дискурсу розвивають логіку наукового вирішення дослідницької проблеми шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань, де викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у формулюванні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези та перевірки правильності її вирішення.

Навчання організується у навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичні заняття/групове та індивідуальне завдання тощо. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

При викладанні тематичного матеріалу відповідних дисциплін застосовуються історико-типологічний, структурний, функціонально-комунікативний, концептуальний, лінгвокогнітивний, дискурсивно-прагматичний підходи, а також узагальнення, моделювання, прогнозування, міждисциплінарність та інші.

В організації навчального процесу особлива увага приділяється самостійній роботі аспірантів, дистанційним формам навчання, практичним заняттям, спрямованим на відпрацювання дослідницьких вмінь на навичок.

Система оцінювання

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст і характер досягнення аспірантів у навчальному процесі, а також про успішність викладання.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, розрахунково-аналітичних, творчих завдань; реферативні доповіді, есе, доповнення, участь у дискусії тощо.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог.

В оцінюванні враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези та логіку їх перевірки, обґрунтовувати висновки.

Результати навчальної діяльності будуть оцінюватися за 100-бальною шкалою (по навчальній дисципліні в цілому).

Невід'ємною частиною підготовки аспірантів до контролю є своєчасне виконання обов'язкових видів робіт та відвідування аудиторних занять.

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії з філологічних наук буде здійснюватися шляхом поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких, як інформаційні технології, інтерактивні та дослідницькі методики, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем інформаційних комунікацій. Для підготовки фахівців третього рівня освіти застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей, ознайомленню з новітніми розробками в галузі гуманітарних наук.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких, як метод групової творчої роботи, дискусії, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій, сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Планується застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

5. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності. На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми. Формулює наукову задачу.
2. Проводить планування дисертаційної роботи, формулює індивідуальний та робочий план аспіранта.
3. Уточнює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи, об'єкт і предмет наукового дослідження.
4. Обирає та обґрунтовує методи (методику) проведення дослідження.
5. Здійснює опис процесу наукового дослідження (дизайну дослідження) у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань та способів їх вирішення, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

На основному етапі реалізації науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури з використанням знання з фундаментальних та прикладних дисциплін, які викладаються за програмою. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.
2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних підходів, міждисциплінарного знання, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах кафедри та факультету. Бере участь у конкурсах заявок на фінансування наукових робіт та у конкурсах наукових робіт.

4. Залучається до виконання держбюджетної та \ або госпдоговірної тематики в рамках державних, міжвузівських або університетських програм, а також індивідуальних планів кафедри.

5. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

6. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні кафедри, а потім – наукового семінару факультету.

7. Проходить попередню експертизу дисертації на кафедрі із залученням не менше 3-х експертів за темою дисертації (форма попереднього захисту).

8. Оформлює текст дисертації та автореферату.

9. Надає розробки, отримані в дисертаційному дослідженні, для практичного використання та впровадження результатів дослідження у діяльності дослідницьких та академічних інституцій, органів державного управління, бізнесу, неприбуткових організацій, про що отримує довідки про впровадження.

10. Захищає дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Науково-дослідна робота вважається завершеною, якщо аспіранти:

- підготували дисертаційне дослідження, яке містить наукову новизну, є актуальним, має практичну значущість, текст якого пройшов експертизу через програму «Антиплагіат»; дисертація рекомендована кафедрою до захисту;
- опублікували за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття повинна бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз;
- мають апробацію результатів дисертаційного дослідження (не менше 3-х публікацій тез доповідей на наукових конференціях) та брали участь в роботі вітчизняних та міжнародних конференцій, семінарів та\або літніх шкіл (хоча б одна з яких – за кордоном).

6. Аспірантська практика

Проходження аспірантом *асистентської практики* (6 кредитів ЄКТС) є обов'язковим компонентом виконання ОНП підготовки доктора філософії з філологічних наук.

Метою аспірантської практики є практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, розвиток здатності брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету.

Практичне закріплення теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців у ВНЗ відбувається під час вивчення дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять, організації самостійної роботи аспіранта відбувається під час проходження аспірантської педагогічної практики, що передбачено навчальним планом третього року навчання (в обох семестрах) в обсязі 180 годин (6 кредитів).

Аспірантська практика проходить у межах навчальних дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються відповідною кафедрою на філологічному факультеті та на інших факультетах університету. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься аспірантська педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Проходження аспірантської практики передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;

- участь (разом з лектором) у перевірці творчих, контрольних робіт студентів, у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з аспірантської педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням декана філологічного факультету. Підсумки аспірантської педагогічної практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради факультету.

7. Проміжна та підсумкова атестації

У процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжна та підсумкова. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України підсумкова атестація аспірантів, які завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за усіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає:

1. Атестацію за теоретичною частиною, що передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 035 Філологія. Проміжна атестація за теоретичною частиною, де передбачені екзамени, проводиться екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається Наказом ректора університету після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам **загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури.**

2. Науково-дослідницька частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів раз на рік. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи.

3. Практична частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення аспірантської педагогічної практики на третьому році навчання. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту аспірантської педагогічної практики, яка створюється за розпорядженням ректора університету.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам до доктора філософії з філологічних наук. Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками: 1. Оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки. 2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії з філологічних наук.

2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, передбачає проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької

роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи. Підсумкову атестацію здійснює Спеціалізована Вчена рада, склад якої затверджено Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. Нормативною формою підсумкової атестації є захист дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософії з філологічних наук.

8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами ДАК України; публікація статей у провідних українських та зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (РИНЦ, Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.) та мають високе поточне значення Імпакт-фактору, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень;

– поглиблення теоретичних знань у галузі філологічних наук та набуття практичних навичок та вмінь під час вивчення навчальних дисциплін уможлиблює підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

– проведення власних аналітичних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні відповідного етапу комплексної науково-дослідної держбюджетної теми відповідної кафедри;

– апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій за відповідними тематиками, обговорення матеріалів дослідження на наукових та науково-методичних семінарах і круглих столах із залученням провідних фахівців зі спеціальності, опублікування тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано **не менше 5 статей у фахових виданнях, у тому числі одна стаття у науковому журналі, який включено до Міжнародних наукометричних баз даних, а також не менше 3-х публікацій тез виступів на конференціях**);

– зовнішнє рецензування і конкурсний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, що забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних

досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем;

– перевірка наукових статей та дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теоретичні і / або експериментальні результати, важливі для розвитку наукової галузі науки тощо;

– підготовка і захист звіту з аспірантської педагогічної практики; підведення підсумків практики відбувається відкрито на підсумковій конференції перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний відзив і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального відзиву та результатів анкетування. Підсумки аспірантської педагогічної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях Вченої ради факультету;

– проміжна та підсумкова атестації аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Усі екзамени проводяться у формі письмових робіт, які містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. За результатами попередньої експертизи загального стану і готовності до захисту дисертаційної роботи приймається рішення про допуск аспіранта до складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності, який обов'язково містить декілька нормативних модулів, а також варіативний модуль (відповідно до напрямку дослідження). Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктор філософії за спеціальністю здійснює відповідна Спеціалізована вчена рада Університету;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки;

9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування навчальних дисциплін обсягом 44 кредити.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист аспірантської педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту на спеціалізованій вченій раді університету.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-х вітчизняних та міжнародних конференцій.
7. Впровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність – не менше одного підтвердження про впровадження.

10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

Розвиток компетентностей є метою навчальних програм. Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. Програмні компетентності містять 6 блоків: дослідницькі (1), комунікативні (2), управлінські (3), науково-педагогічні (4), етичні (5), спеціальні професійні (6). Структура компетентностей:

1. Дослідницькі компетентності

здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення	КД-01
уміння з нових дослідницьких позицій формулювати методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури	КД-02
здатність до участі у міждисциплінарних проектах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення цілей власного наукового дослідження	КД-03

уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень	КД-04
ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань	КД-05
проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення	КД-06
уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз	КД-07
здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах для вітчизняного та світового співтовариства	КД-08
уміння працювати з літературними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами	КД-09
володіти навичками застосування синергетичної методології у науково-дослідницькій та педагогічній діяльності, знаннями про фундаментальні засади сучасної наукової картини світу	КД-10
знання соціальної історії галузі науки, за якою здійснюються власні дослідження, усвідомлення місця результатів власного наукового дослідження у суспільному житті	КД-11

2. Комунікативні компетентності

здатність вільно застосовувати рідну та іноземну (в першу чергу - англійську) мову в науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, в практиці повсякденного спілкування в режимі реального часу	КК-01
здатність написання українською та іноземною мовою власних наукових творів різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо)	КК-02
здатність написання українською та іноземною мовою власних науково-педагогічних творів різного змісту та обсягу (робоча навчальна програма, текст лекції, розділи в навчальному посібнику, підручнику тощо)	КК-03
здатність усно практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній діяльності та педагогічній діяльності (усний виступ на конференції, використання іноземної мови у ділових	КК-04

переговорах щодо комерціалізації результатів наукового дослідження, проведення іноземною мовою лекцій з нормативних курсів та спеціальних курсів за профілем кафедри, консультування студентів іноземною мовою, проведення іноземною мовою одноразових презентаційних та профорієнтаційних лекцій для різних категорій слухачів тощо)	
уміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів	КК-05
здатність працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації	КК-06
здатність до практичного використання у власній педагогічній діяльності інформаційних технологій дистанційного навчання, у організації та проведенні наукових заходів (конференції, наукові семінари, майстер-класи тощо)	КК-07
спроможність ефективно працювати в команді	КК-08
уміння ефективно працювати самостійно	КК-09
уміння працювати з експертами	КК-10

3.Управлінські компетентності

здатність брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету, знати та розуміти принципи організації роботи науково-дослідного сектору/лабораторії/, науково-дослідної теми за профілем навчання (розподіл функціональних обов'язків, технічне завдання НДР, місце науково-дослідного сектору/лабораторії у системі наукової роботи факультету та університету тощо)	КУ-01
знати принципи фінансування НДР та структуру кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію	КУ-02
знати основи управління науково-дослідним сектором/лабораторією, основи управління науково-дослідною роботою факультету й університету (план роботи, регламент, індикатори)	КУ-03
уміння формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі	КУ-05

4.Науково-педагогічні компетентності

здатність брати участь у організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, знати та розуміти принципи організації роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету)	КНП-01
практичне вміння створювати власні науково-педагогічні твори за профілем кафедри (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, розділи навчально-методичного посібника, навчального посібника, підручника, практикуму, вміння проводити, практичні, семінарські заняття, консультації, керувати самостійною роботою тощо)	КНП-02
вміння планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі	КНП-03

5.Етичні компетентності

дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження	КЕП -01
знати й коректно посилались на розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальнонаукового процесу	КЕП-02

6. Спеціальні професійні

Застосувати сучасні способи теоретичного аналізу наукових проблем та вміти здійснювати теоретичні узагальнення;	КСП-01
Уміти застосовувати теоретико-методологічні засади сучасних філологічних наукових напрямів для пояснення сучасних філологічних явищ і процесів;	КСП-02
Формулювати дослідницькі гіпотези, визначати способи їх верифікації та здійснювати їх перевірку;	КСП-03
Обґрунтовувати теоретичні положення та застосовувати методологічні розробки в філологічних дослідженнях, упроваджувати філологічну аналітику;	КСП-04
Самостійно збирати, опрацьовувати, всебічно аналізувати та узагальнювати теоретико-практичну інформацію;	КСП-05

Застосовувати широке коло методів теоретичного та емпіричного аналізу філологічних явищ і процесів.

КСП-06

11. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

З боку ринку праці та потенційних роботодавців підвищується зацікавленість до залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь вищої освіти доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку інституціоналізовані у Класифікаторі професій ДК 009:2010, затвердженого Наказом № 327 Держспоживстандарту України від 28.07.2010, та Наказом №457 Держспоживстандарту України від 11.10.2010, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких діяльність: в галузі вищої освіти (85.4), в інших професійних, технічних та наукових видах діяльності (74) - (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю філологія

2310	Викладачі університету та інших вищих навчальних закладів
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві та затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, як:

1. Суб'єкти сфери освіти, зокрема ВНЗ, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вміють швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищеозначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю в галузі соціологічних наук та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад соціології як науки; поглиблення філософської підготовки, що орієнтовані на професійну діяльність та удосконалення професійної іноземної мови);

- проходження аспірантської педагогічної практики дає можливість набути досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у вищих навчальних закладах, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що читаються у ВНЗ;
- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, що забезпечуватиме тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом і дасть можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного філолога.

12. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю філологія, присвоєння їм відповідної академічної кваліфікації згідно Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327 та враховуючи реальні потреби ринку праці випускники аспірантури мають такі перспективи працевлаштування (табл. 4):

1. Посада асистента кафедри вищого навчального закладу (викладання філологічних дисциплін).
2. Посада викладача університету та інших вищих навчальних закладів.

Таблиця 4.

Показчик професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю філологія

КОД КП	КОД ЗКППТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	ПРОФЕСІЙНА НАЗВА РОБОТИ
2310.2	20199	-		Асистент
2310.2	-	-		Викладач вищого навчального закладу

13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки

	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
<i>Нормативні навчальні дисципліни</i>			
Англійська мова		7	210
Історія та філософія науки		4	120
Сучасні інформаційні технології в освіті і науці		3	90
Методи наукових досліджень та планування експерименту		3	90
Педагогіка та психологія вищої школи		3	90
		20	600
<i>Дисципліни за спеціальністю 035 Філологія</i>			
Соціо-психолінгвістичні дослідження в антропоцентричній парадигмі мовознавства		3	90
Дискурсивні студії в Україні та за кордоном		3	90
Актуальні напрями філологічної науки		3	90
Актуальні питання лінгвістики		3	90
Основи поезики		3	90
		15	450
<i>Дисципліни вільного вибору аспіранта</i>			
		9	270
Методологія управління проектами та програмами / Методика роботи з науковим текстом/Друга іноземна мова		3	90
Методи лінгвістичних досліджень/Лінгвокультурологічний підхід у дослідженні семантичного простору художнього тексту/Лінгвістичний дискурс сучасної епістемологічної проблематики		3	90
/Сучасні тенденції в філології/Деривація синтаксичних одиниць/ Літературна Компаративістика: теорія та художня практика		3	90
<i>Аспірантська практика</i>		6	180
Разом		50	1500

14. Анотації дисциплін

Нормативні навчальні дисципліни

«Англійська мова»

Мета: розвиток знань, умінь та навичок усіх видів мовлення для опанування такого рівня знань, який забезпечить досягнення необхідної для фахівця комунікативної спроможності у сферах академічного і професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Предмет дисципліни - формування іншомовної комунікативної компетентності, яка уможливить усне та писемне спілкування науковців в академічній та професійній сферах

Зміст: поняття стиль, принципи поділу на стилі. Науковий стиль та його специфіка. Синтаксис наукового стилю. Термінологічна лексика та способи її утворення. Мовні й стилістичні функції професіоналізмів. Їх типи, способи творення, можливості використання. Модальні дієслова *can, may, must, have to*. Форми інфінітиву після модальних дієслів *can, may and must*. Сталі вирази з дієсловами *can, may and must*. Модальні дієслова *shall, will, should, would, ought to, be to, need, dare*. Вживання форм інфінітиву після модальних слів. Поняття про форми інфінітиву. Вживання інфінітиву без частки *to*. Синтаксичні функції інфінітиву. Об'єктний та суб'єктний інфінітивний комплекс. Прийменниковий інфінітивний комплекс. Поняття про форми герундія. Категорії часу, стану герундія. Функції герундія в реченні. Особливості вживання герундія в реченні. Утворення предикативних конструкцій з герундієм. Умовний спосіб. Наукові напрями започаткованого дослідження. Проблема дослідження. Тема. Гіпотеза дослідження. Методологія дослідження. Обґрунтування дослідження. Текст роботи. Висновки. Результати експерименту. Анотація. Резюме в авторефераті. Переклад тексту за профілем дисертаційного дослідження. Продукування власного тексту з опорою на профільну терміносистему. Дискусія по тексту. Анування публіцистичного тексту. Анування наукового тексту. Складання словника термінологічного апарату за темою наукового дослідження. Висвітлення основних напрямів дисертаційного дослідження (*summary*). Мовна і мовленнєва культура науковця. Мовленнєва поведінка та культура мовлення в типових академічних, професійних, соціально-культурних та соціально-побутових ситуаціях.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на другому році навчання.

«Історія та філософія науки»

Мета: загальнонаукова та методологічна підготовка; надання знань з історії науки, що сприятимуть глибокому осмисленню закономірностей розвитку

наукового пізнання та способів отримання ґрунтовних наукових результатів; знань з філософії науки, що поглиблюють теоретичну підготовку аспірантів до наукової діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія та філософія науки» є наука як когнітивний та соціокультурний феномен. Знання історії науки являють собою необхідний фундамент загальнотеоретичної підготовки, що дозволяє зрозуміти логіку наукового процесу, природу і сутність наукових відкриттів, наукових революцій, їх світоглядні аспекти.

Зміст:

сформованість високої світоглядної культури науковця; досягнення глибокого рівня методологічної підготовки науковця, а саме вільне володіння філософськими та загальнонауковими методами пізнання, знання сучасних загальнонаукових методологічних програм; сформованість універсалізму дослідника, що здатний працювати в сучасних міждисциплінарних наукових галузях; навички самостійного логічного аналізу, конструктивного та критичного ставлення до наукових результатів.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на першому році навчання.

«Сучасні інформаційні технології в освіті та науці»

Мета: забезпечення загальної теоретичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з викладацькою діяльністю; опанування новітніми інформаційними технологіями у галузі освіти; формування інформаційної культури та готовності аспірантів до майбутньої професійної діяльності в умовах її інформатизації; стимулювання інтелектуальної активності аспірантів, становлення творчої, активної, відповідальної та ініціативної особистості, яка б гармонійно поєднувала у собі духовний, психічний, інтелектуальний та інформаційний розвиток.

Предмет: інформаційні процеси і технології в освітньому та науково-дослідному процесі.

Зміст курсу:

Предмет і основні категорії навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в освіті». Інформаційно-освітнє середовище. Мережні технології навчання. Навчальний заклад як організаційна структура дистанційного навчання. Технічні і програмні засоби забезпечення технології дистанційного навчання. Інтеграція педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій. Використання Інтернет-технологій і ресурсів у вищій школі. Інформаційні системи наукового призначення. Системи організації взаємодії міжнародного наукового співробітництва. Наукометричні системи та бази даних.

Місце у структурно-логічній схемі: третій рік навчання

«Методи наукових досліджень та планування експерименту»

Мета: прищепити науковцям навички оперування категоріально-понятійним апаратом методологічного знання, досягнути засвоєння ними вихідних логічних та логіко-методологічних процедур, що ними користується сучасна наука, перш

за все на ґрунті соціально-гуманітарних наук. Ознайомити аспірантів із ідеями видатних представників світової та української методологічної думки; сприяти розумінню ними значення логічного апарату наукового пошуку для підвищення ефективності науки; зорієнтувати студентів щодо актуальних проблем сучасної наукової методології, в тому числі – в соціально-гуманітарному пізнанні. Сформувати у аспірантів вміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу та логіку власного наукового дослідження.

Предмет: наукове мислення, його форми і логіка, наукова творчість.

Зміст курсу:

Наука як особлива форма пізнання, сфера культури та соціальний інститут. Наука як вид пізнавальної діяльності та феномен сучасної цивілізації. Поняття наукового пізнання. Научне пізнання як предмет методологічного аналізу.

Методологічні засади наукового дослідження. Основні поняття і категорії наукової методології. Методи наукового пізнання. Метод і методологія. Класифікація методів. Метод теоретичних і емпіричних досліджень. Сучасні тлумачення сутності наукової методології та місця в ній логіки. Роль логічних процедур у формуванні і функціонуванні наукового знання. Інформаційна база наукового пізнання. Організація наукового дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: перший рік навчання

«Педагогіка та психологія вищої школи»

Мета: формування обізнаності у науковців з основ історії педагогіки та дидактики вищої школи, ознайомлення зі специфікою навчального процесу в Україні та європейських держав, психологічними засадами організації освітнього процесу у вищій школі, підготовка до викладання педагогічних та гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах. Допомога у засвоєнні теоретичних знань, формуванні вмінь та навичок діяльності викладача вищої школи; підготовка до проходження педагогічної практики.

Предмет: психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності у вищій школі.

Зміст курсу:

Педагогіка вищої школи як наука, її предмет, завдання та методи науково-педагогічних досліджень. Дидактика вищої школи як наука. Її завдання, основні категорії та принципи. Навчальний процес у вищій школі як система організаційних і дидактичних засобів. Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі. Процес, шляхи і засоби виховання студентської молоді. Особливості розвитку особистості студента. Типологія особистості студента та викладача. Психологія професійної освіти. Психологія діяльності викладача в умовах вищої школи. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

Дисципліни за спеціальністю (035 Філологія)

«Соціо-психолінгвістичні дослідження в антропоцентричній парадигмі мовознавства»

Мета: знайомство з основними теоретичними положеннями та проблемами сучасної соціолінгвістики як науки на стику мовознавства, соціології, психології, етнографії, культурології, політології; проблемами «мова – суспільство», «мова – держава, держана політика»; «мова – мовна особистість», «мова – психологічні, гендерні, вікові, соціальні характеристики мовного колективу та індивіду»; мовними проблемами багатомовних держав та варіантами їхнього подолання; міжетнічними мовними контактами та їхніми наслідками, мовними кодами нових та міксованих етносів; знайомство з методами соціологічних досліджень.

Предмет: функціонування мов у суспільстві.

Зміст дисципліни:

Предмет соціолінгвістики. Історичне становлення і сучасний стан соціолінгвістики і психолінгвістики в Україні і за кордоном. Соціальне, біологічне, психологічне в природі мови. Мова. Мислення. Культура. Мова і особа. Мовна особа. Мовна міжперсональна взаємодія: соціальні і психологічні складові. Мова і соціальні групи. Мовні і соціальні норми. Соціальна і функціональна диференціація мови і суспільства. Мова, етнос, нація. Розвиток мови і розвиток суспільства. Взаємодія мов і суспільств. Мовні контакти та їх наслідки. Етнічна функція мови. Прояв національного характеру в мові. Мова і держава. Мовна ситуація. Мовна політика. Мова та ідеологія. Міжнародні та національні норми в галузі мовної політики. Течії та напрямки соціолінгвістичних досліджень. Принципи і методи соціолінгвістичних досліджень.

Місце у структурно-логічній схемі: другий курс навчання.

«Дискурсивні студії в Україні та за кордоном»

Мета: формування обізнаності у теоретичних засадах дослідження різних типів і видів дискурсу, ознайомлення з базовими поняттями дискурсології в Україні і зарубіжних студіях, формування умінь і навичок конверсаційного, дискурс- і контент-аналізу.

Предмет: теоретико-методологічні засади міждисциплінарного підходу до дослідження дискурсу.

Зміст курсу:

Дискурс як об'єкт і предмет дослідження, одиниці і базові категоріальні ознаки дискурсу. Типологія дискурсу, жанрові різновиди. Інтертекстуальність та інтердискурсивність. Теорія мовленнєвих актів. Поняття локуції, іллокуції і

перлокуції. Комунікативний аспект дискурсу: максими спілкування Г.П. Грайса. Тлумачення мовної і дискурсивної особистості. Комунікативно-прагматичні стратегії дискурсивних практик, тактики їх реалізації.

Місце у структурно-логічній схемі: другий курс навчання.

«Актуальні питання лінгвістики»

Мета курсу полягає у з'ясуванні із позицій функціонально-категорійної граматики, з центральними питаннями морфології: морфологічними одиницями й типами морфологічних категорій; функціями морфологічних одиниць і категорій; взаємозв'язками морфології, синтаксису і словотвору.

Предмет: частини мови як основні морфологічні одиниці, граматичні рівні при виділенні частин мови.

Зміст курсу:

Принципи класифікації частин мови: семантичний, синтаксичний, морфологічний та словотвірний критерій при виділенні частин мови. Проблема займенникових слів: займенникові слова в системі частин мови. Нечастиномовні слова-морфеми та слова-речення: основні критерії при виділенні слів-морфем та слів-речень. Іменник та інфінітив: інфінітив як специфічна граматична форма, яка позбавлена чітких морфологічних ознак. Дієприкметник як віддієслівний прикметник. Граматичні категорії дієслова. Власне-дієслівні і невластне-дієслівні граматичні категорії. Категорія способу. Проблема слів категорії стану: слова категорії стану як аналітичні дієслова. Дієприслівник як віддієслівний прислівник.

Місце у структурно-логічній схемі : другий курс навчання.

«Основи поезики»

Мета – формування та поглиблення знань про принципи, прийоми та закони побудови словесно-художнього твору різних жанрів в різні епохи, усвідомлення загальних та специфічних для інолітератур закономірностей такої побудови, вивчення взаємодій і співвідношень між різними видами й жанрами літератури, історичного руху літературних форм.

Предмет – теоретичні поняття поезики як інструментарій дослідження аспірантами художнього тексту

Зміст курсу:

Предмет і завдання поезики. Текст як естетична реальність. Текст і претекст. Світ автора й світ героя в художньому тексті. Проблема автора: «полюси» її сучасного осмислення (М.Бахтін, Р.Барт, М.Фуко). Сюжет і мотив. Мотив і інтертекст. Мотивний аналіз. Стилистичний рівень художнього тексту. Відносини «автор-читач» у літературному дискурсі.

Місце у структурно-логічній схемі: третій рік навчання.

Дисципліни вільного вибору аспіранта

«Методологія управління проектами та програмами»

Мета: формування у аспірантів компетентностей для розробки теоретико-методологічних засад власного дисертаційного дослідження, ознайомлення їх з теоретичними основами та способами організації пізнавального процесу, що характеризують пізнання з погляду його загальних форм, можливостей пізнавальних засобів та механізмів, які зумовлюють логічну послідовність дисертаційного дослідження.

Предмет: розкриття основних положень методології розробки і управління проектами як інструменту планування, вирішення назрілих проблем та виконання завдань, пов'язаних з розвитком людини і суспільства.

Зміст курсу:

Поняття проекту. Класифікація проектів. Особливості наукових, освітніх, екологічних проектів. Життєвий цикл проекту. Основні фази життєвого циклу проекту. Розроблення проекту. Методологія розробки, управління та оцінювання проектів. Логічна рамка проекту. Планування: визначення основних компонентів логічної рамки. Форми і джерела фінансування проектів. Форми фінансування проектів. Запровадження проекту. Управління інтеграцією проекту. Моніторинг та оцінювання проекту. Методологія моніторингу проектів. Життєздатність результатів проекту. Основні типи і характеристики результатів проекту.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання

«Методика роботи з науковим текстом»

Мета: формування обізнаності науковців із методикою роботи з науковим текстом, розширення уявлення про наукову мову, основні категорії, властивості, структуру, мовні засоби наукового тексту; опанування технологією роботи з науковим текстом, розвиток умінь і навичок мовностилістичного аналізу наукового тексту; допомога аспірантам в досконалому засвоєнні сучасних норм української наукової мови й у застосуванні їх у власних наукових текстах (статтях, монографіях, дисертаціях тощо) на граматичному, орфографічному та лексико-семантичному рівнях; створення якісних наукових текстів тощо.

Предмет: культура писемного наукового мовлення.

Зміст курсу:

Наукова мова як комунікативний феномен. Філософія і прагматика. Мовна структура наукового стилю за рівнями. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів. Робота з науковим текстом. Граматичні і словотвірні норми у структурі сучасного наукового тексту. Лексичні норми у структурі сучасного наукового тексту.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

Друга іноземна мова (німецька мова, французька мова, іспанська мова)

Мета: розвиток знань, умінь та навичок усіх видів мовлення для опанування такого рівня знань, який забезпечить досягнення необхідної для фахівця комунікативної спроможності у сферах академічного і професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Предмет дисципліни - формування іншомовної комунікативної компетентності, яка уможливить усне та писемне спілкування науковців в академічній та професійній сферах

Зміст: поняття стиль, принципи поділу на стилі. Науковий стиль та його специфіка. Синтаксис наукового стилю. Термінологічна лексика та способи її утворення. Мовні й стилістичні функції професіоналізмів. Їх типи, способи творення, можливості використання. Наукові напрями започаткованого дослідження. Проблема дослідження. Тема. Гіпотеза дослідження. Методологія дослідження. Обґрунтування дослідження. Текст роботи. Висновки. Анотація. Резюме в авторефераті. Переклад тексту за профілем дисертаційного дослідження. Продукування власного тексту з опорою на профільну терміносистему. Дискусія по тексту. Анотування публіцистичного тексту. Анотування наукового тексту. Мовна і мовленнєва культура науковця. Мовленнєва поведінка та культура мовлення в типових академічних, професійних, соціально-культурних та соціально-побутових ситуаціях.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

«Методи лінгвістичних досліджень»

Мета: формування у аспірантів поглиблених професіональних знань про найважливіші методи вивчення мовних явищ, а саме - поняття про методологію наукового дослідження мови; про напрямки та аспекти вивчення лінгвістичних явищ; про основні методи дослідження мовних особливостей у плані діакронії та синхронії; про компаративні дослідження мов; підготувати аспірантів до використання знань при виконанні конкретного лінгвістичного дослідження.

Предмет: використання методів лінгвістичних досліджень на сучасному етапі.

Зміст дисципліни:

Наукові парадигми мовознавства, сучасна антропоцентрична парадигма. Одночасне співіснування декількох парадигм як ознака сучасного мовознавства. Розуміння методології лінгвістичних досліджень. Діакронічні методи. Синхронічні методи. Порівняльний та порівняльно-історичний методи. Методи та прийоми ареальної лінгвістики. Математичний та статистичний методи вивчення мови. Природний та штучний експерименти. Методи стилістичного та естетичного вивчення мови. Структуралістські методи та прийоми. Когнітивні методи дослідження. Психолінгвістичні методи та прийоми. Інші методи та прийоми лінгвістичного дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

«Лінгвокультурологічний підхід у дослідженні семантичного простору художнього тексту»

Мета. Курс передбачає навчання: теоретичних аспектів когнітивної етнолінгвістики і лінгвокультурології; критичного аналізу когнітивно-семіотичного, когнітивно-нарративного та когнітивно-культурологічного підходів до класифікації основних термінів і понять, необхідних для характеристики етнокультурної специфіки художнього тексту; принципів когнітивно-семіотичного і нарративного моделювання лінгвоетнокультурного простору художніх прозових текстів.

Предмет: когнітивно-етнолінгвістичні й лінгвокультурологічні засади інтерпретації англомовних художніх прозових текстів.

Зміст курсу:

Теорія художньої образності в когнітивній етнолінгвістиці. Когнітивно-дискурсні розвідки в інтерпретації етнокультурних особливостей постмодерністських художніх прозових текстів. Когнітивно-культурологічний підхід у дослідженні етнокультурної специфіки художнього прозового тексту.

Когнітивно-семіотичний підхід до виявлення мовної картини світу як виразника національно детермінованих етнознаків. Когнітивно-нарративний підхід до інтерпретації етнокультурних особливостей художнього тексту.

Принципи моделювання лінгвоетнокультурного простору художніх прозових текстів.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

«Лінгвістичний дискурс сучасної епістемологічної проблематики»

Мета курсу полягає у тому, щоб сформувати в аспірантів системні, концептуально структуровані знання про сучасні епістемі, в яких пізнається вербалізована свідомість, мова, її функціональний ресурс і проблеми розвитку.

Предметом спецкурсу є теоретичні напрацювання методологів науки, а також лінгвістів про епістемний ландшафт та його вирішення, зосередження уваги на дослідницькому інструментарії.

Зміст курсу:

Сучасні лінгвофілософські епістемі в мовознавстві. Культурно-семантичні епістемі: дослідницький потенціал. Герменевтичні епістемі як дослідницький локус, методологія і традиція. Феноменологічні епістемі та їх вплив на сучасне мовознавство. Герменевтична епістема в мовознавстві. Історія питання. Герменевтика як наука про слово в середньовіччі. Сучасна проблематика герменевтичної епістемі. Інтерпретативні епістемі: дослідницький ресурс і мовознавча перспектива. Інтертекстуальність в епістемах сучасного мовознавства. Прагмалінгвістичні епістемі та їх пізнавальний ресурс. Комунікативна епістема в сучасній мовознавчій науці. Епістемі функціоналізму в сучасному мовознавстві. Стилїстична епістема у традиції та перспективі української лінгвістики. Семіотична епістема в лінгвістичному знанні. Епістема постструктуралізму в лінгвістичній теорії. Епістема постмодернізму й модерна лінгвістична теорія.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

«Сучасні тенденції в філології»

Мета курсу полягає у вивченні об'єкту, предмету та методів дослідження міжкультурної комунікації, семіотики, когнітивістики, дискурсології, прагмалінгвістики, концептології з огляду на перекладознавчий підхід.

Предмет: теорія та методологія сучасних напрямів філологічних досліджень.

Зміст курсу:

Когнітологія як сучасна міждисциплінарна наука (визначення, основні цілі, завдання, методи, засади дослідження; поняття фрейму: визначення, функції, завдання; поняття слоту: визначення, функції, завдання; вітчизняна когнітологія: імена та тенденції; зарубіжна когнітологія: імена та тенденції).

Дискурсологія як прагмалінгвістична наука (дискурсологія як наука; основні цілі, завдання, методи, засади дослідження; поняття дискурсу та тексту; дискурс як інституціональне явище. Типи (види) дискурсу; текст-типологічна диверсифікація дискурсу; вітчизняна дискурсологія: імена та тенденції; зарубіжна дискурсологія: імена та тенденції).

Міжкультурна комунікація як міждисциплінарна наука (міжкультурна комунікація як наука. Основні цілі, завдання, методи, засади дослідження; види комунікації: вербальна, невербальна, пара вербальна; основні функції комунікації; мова та культура. Теорії зв'язку мови, мислення, культури. Роль мови в міжкультурній комунікації; концепція «культурної граматики» (Е.Холл); концепція «ментальних програм» (Г.Ховстед); концепція мови та культури (Сепір Е., Уорф У.). Семіотика як міждисциплінарна наука (семіотика як наука. Основні цілі, завдання, методи, засади дослідження; семіотика Ч.Пірса (Ч.Морріса, Є.Кассіра, Ф. де Соссюра, Л.Єльмслева); семіотика vs вторинні моделюючі системи; мистецтво як знаковий феномен (Р.Барт, У.Еко, К.Леві-Стросс).

Текст культури Ю.М.Лотмана (Тартуська семіотична школа); сучасні напрямки в семіотиці. Біосеміотика. Етносеміотика. Лінгвосеміотика. Абстрактна семіотика. Загальна семіотика).

Місце у структурно-логічній схемі: четвертий рік навчання.

«Деривація синтаксичних одиниць»

Мета курсу полягає у встановленні типології системних / асистемних відношень між синтаксичними одиницями одного / різних рангів, простеженні модифікаційних, варіативних і трансформаційних виявів синтаксичних одиниць та визначенні специфіки синтаксичної деривації одиниць у одного / різних рангів.

Предмет: особливості дериваційного синтаксису.

Зміст курсу:

Аспекти синтаксичної деривації. Контамінація і редуція в системі синтаксичної деривації. Валентність у синтаксичній деривації. Модифікації, варіації, трансформації в синтаксичній синонімії і синтаксичній деривації. Дериваційні відношення між одиницями різних рангів. Універсально-типологічні модифікації і трансформації слов'янського речення. Дериваційні відношення між словосполученням і реченням. Порівняльні звороти у системі

синтаксичної деривації. Службові частини мови в системі синтаксичної деривації. Авторизовані конструкції у системі синтаксичної деривації. Корелятивність/некорелятивність синтетичних/аналітичних синтаксичних форм головних і другорядних членів речення. Обставинна детермінація речення і тексту у системі синтаксичної деривації.

Місце у структурно-логічній схемі: четвертий рік навчання.

Літературна компаративістика: теорія та практика

Мета – формування та поглиблення знань про теоретичні засади літературної компаративістики, її структуру, складові компоненти як окремої дисципліни літературознавства; забезпечення знань про дослідників світової та вітчизняної школи компаративістики, про феномен світового літературного процесу як сукупності інонаціональних літератур в їх взаємодії та діалозі; стимулювання навичок дослідження явищ літературного процесу крізь призму контактено-генетичних зв'язків і типологічних паралелей; застосування різних методологічних підходів при компаративному аналізі художніх творів, їх перекладу.

Предмет – структура компаративістики як літературознавчої дисципліни, її основні концепції й поняття, синхронічні та діахронічні взаємозв'язки інонаціональних літератур у світовому літературному процесі.

Зміст:

Предмет літературної компаративістики. Мета, завдання та структура компаративних студій. Провідні підходи порівняльного літературознавства. Переклад у компаративному аспекті. Художній переклад та його типи: переспів, адаптація, переробка. Порівняльно-типологічний підхід до вивчення літератури. Тематологічний рівень компаративістики. Компаративна генологія як типологія літературних жанрів. Літературні стилі та напрями. Концепція інтертекстуальності в компаративістиці. Інтермедіальність як один з аспектів компаративістики. Літературна етноімагологія як шлях до вивчення національної ідентичності.

Місце у структурно-логічній схемі: четвертий рік навчання.

Аспірантська практика

Мета: практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, розвиток здатності брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету.

Місце у структурно-логічній схемі: проходить на третьому році навчання.

15. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами

Рік навчання	Робота над дисертацією	Публікація статей	Апробація результатів	Впровадження
1 рік навчання				
1 півріччя	Структура роботи. Робота з першоджерелами за темою дисертації	-	-	-
2 півріччя	Формування інформаційної бази дисертаційного дослідження. Написання теоретичної частини дисертаційної роботи.	-	-	-
2 рік навчання				
1 півріччя	Оброблення та аналіз інформаційної бази дослідження	-	1	-
2 півріччя	Робота над емпіричною частиною дисертаційного дослідження.	1	-	1
3 рік навчання				
1 півріччя	Узагальнення результатів дисертаційного дослідження Аспірантська практика	1	1	-
2 півріччя	Представлення рукопису дисертації на кафедрі	1	-	1
4 рік навчання				
1 півріччя	Формування висновків і рекомендацій. Закінчення роботи над дисертацією	2	1	1
2 півріччя	Оформлення тексту дисертаційної роботи та подання дисертації до захисту. Проходження процедури захисту дисертації. Захист дисертації.	-	-	-